

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.
PRIHAJA VSAKO NEDELO.

Črna Novin na leto je vsakoml na njegov naslov 8 K.
Skupno od deset več 6 K.

Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijin List“ i na konci leta „Kalendar Srca Jezušovoga.“

Cena ednega droboa je doma 10 filerov.

VREDNIK:

KLEKL JOŽEF

pleb. v Dolencih, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K temi se mere pošlati naročnine i vsi dopisi, ne
pa v tiskarno ali v Crenšovce.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Črenšovcih, Cserföld, Zalamegye.

Nedelja V. po Risalih.

*Či ne bōlle obilneša pravica vaša,
liki pisačov i farizeušov, ne pridete
vu kraljestvo nebesko. Mat. V.*

Kristuš žele od nas obilno pravico. Krščeničnik nikdar ne sme s seboj zadovoljen biti. Guč: Kradno sam ne, hiše sam vužgo ne, ludi sam ne marjao, je Kristuš vu denešnjem evangeličjomi pokarao. Ne je samo to greh, či stoj drugoga mori, ne je samo zvučnešnje delo greh, greh je i hudo mišljenje vu srci, iagoja reč na vustah. Zato pa pravi Jezuš: Čuli ste, ka je povedano starim: Ne mori. Ki pa mori, vreden bode sodbe. Jas pa velim vam, ka vsaki, ki se srdi na brata svojega, vreden bode sodbe. Ki pa pove brati svojemi: raka, vreden bode spravišča. Šteri pa pove; norc, vreden bode peklenškoga ognja. Potem ne samo lu domorstvo je greh; nego i srd, ogrižavanje, ošpotavanje je greh.

Srda se ogiblimo. Že psalmista piše: Zmotilo se je vu čemerah moje oko, moja dūša i moje čreva.

Srditi človek se ne more vūpati smilenosti božje. Či stoj odūrjava svojega bližnjega, kak bi od Boga dobo miloščo?

Srditost nas ne pūsti, da bi kaj dobroga včinili. Ne pūsti nas, da bi Boga vredno melili.

Odūrjavanje je morstvo. Sam sebe mori srditi človek, mori bližnjega dūšo, kda ga vu čemere spravlja, mori njemi telo.

Zato pa Jezuš tak slovesno nas opomina: či zato prineses dar tvoj na oltar i tam se spomeneš, ka brat tvoj ma kaj proti tebi, ostavi tam dar tvoj pred oltarom ino idi se prvle mirit s bratom tvojim i teda pridoči darūj dar tvoj. Vište, daritev je veliko delo pa ga Bogi dōnok ne trbe, či smo vu svaji, vu njevki skem.

Pito bodeš me, što de se začno miriti? Miriti se more začnoti on, ki je krivec, ki je drugoga razšalo. Miriti se more začnoti mlajši, podložnik, službenik. Poleg krščanske misli miri se on, ki šče bolje Bogi služiti.

Da pa či se zmirim z njim, hūjše bode, pali de vse gučo pa kričo na mene. Zdaj dōnok mir mam, da ne gučim z njim. Istina je, so jo takši lūdje, s šterimi je ne mogoče vōpriti. Boljše je — ogibati se njih. Ne iz odūrnosti, nego za mira volo. Takši lūdje so milūvauja vredni. Ne majo pameti, zato se pa svajtūjejo.

Kelkokrat moreš odpūstiti? Vsikdar. Na pravi to, da lōnč na smrtnoj postili njemi ne odpūstiš. V čemeraj si to povedo, požalūj, zmisli si, da je Bog velki gospod i nam odpūsti, te pa siromak človek bi ne odpūsto svojemi bližnjemi?

Bojna.

Na taljanskem fronti topovski boji. Na zahodnom bojišči so francozi 8. junija pri Chateau — Thierry napadali. — Clemenceau je pred francoskimi poslancami izjavo, da se bojna to leto dokonča. Nemci so od začetka bojne 40 krat vu zraki napadali Pariz. Zunanji minister grof Burian je 8. jun. v Berlin odpotūvo, pogajali bodo se od Poljske države. Burian šče Poljsko združiti z Galicijov. — Hetman Ukrajne, general Skoropadkim vu drugoj pelovici meseca junija pride na Dunaj (Wien).

10. jun. Na zahodnom bojišči so nemci znovič napadali. — Na taljanskem fronti topovski boji. — Po dugom pogajanji je ruska vlada dopūstila, da komišija odpotūje na rusko, kde de se skrbela za naše vlovlene, dokeč se premenjavauje ne skonča. —

Jugoslovansko pitanje je našim državnikom do nohetov prigorelo. Rešiti je morejo na kakši štāč način. Zdaj od toga gučijo, da bi Dalmacijo pridružili k Horvatskoj, Bosna-Hercegovina pa bi spadnola k Vogrskoj. To so samo načrti, dosta visi od toga, kak se skonča bojna i kak rešijo pitanje Poljske. Edno je gotovo, da je slovanski rod vu bojni dosta krvi darūvao, bič bojne je njega najbolje zaščenko, zaslūžo si je sloboščino. To žele. Pa več ne žele.

11. jun. Nemški vojni minister Stein je govorio. Pravo je: Napad nemcov na zahodnom bojišči se je posrečo. Francozi so s svojimi rezervami zakrpali razčesani angluški front. Francoze smo zbili, Foch več rezerv ne ma. Francozi se tozijo na ruse, da so oni krivi zgūbe. S američkov pomočjov se troštajo, nego američke čete ona usoda dosegne, kak francoške. V Ukrajni, je dale pravo, ešče stoji bitje s razbojnikami. Vu Palestini nemci i tōrki sovražne napade so krvavo strli. V Macedoniji veliko sovražno moč držimo zavezano.

12. jun. Na taljanskem fronti topovski boji. Na zahodnom bojišči francozi več mesti napadajo. Našo bojno ladjo „Sv. Števan“ so taljani v noči s torpedom potopili. Na vodo je bila pūščena januara 1. 1914., mela je na sebi dvanajset 30½ cm. štūkov i 960 mornarov.

13. jun. V Albaniji smo napredūvanje francozov stavili. Na zahodnom bojišči so francozi napadali. Nemci so ništerne štūke zgrūbili. 14. jun. Eden del prebivalištva ostavi Pariz. Name ravajo ludi pod zemlo spraviti, či nemci blūzi pridejo. M g. če je, da francozi ne bodo mogli nemce gori staviti. Taljansko časopisje skoz pise, da naša ofenziva je pred dverami. Ukrajnci i Rumuni so se zmirili.

15. Jun. Naši so začnoli ofenzivo proti Taljanom. Naše četo so vdrle vu sovražne postejanke, vlovili smo 10,000 vojakov.

Dom i svet. — Glási.

Vladni komisar prehrane za Železno županijo Szmrecsanyi György je odredil, da v krčmah po vesnicah ob 9 vori zaprejo. Prepovedano je pod 17 letom niže starim v krčmi se zdravati, prepovedano je njim alkoholno pitvino, dohan dati. Ki naredbo prelomijo, zaprejo se do 2 meseca i plačajo 600 kor.

Za prek jemanje silja v vsakšoj notarašiji bodo postavljene komišije. Kotrige bodejo: Predsednik, uradni poslanec, zastopnik kmetov, zastopnik vojnoga pova.

Marko D'Aviano med blaženimi. V navzočnosti krala i kralice i članov casarske kraljeske družine so 5. t. m. v kapucinskoj cerkvi na Dunaji (Wien) slovesno izvršili postopanje za proglasitev blaženosti kapucina Marka D'Aviana. Navzoč je tudi bio vogrski knezprimas kardinal Csernoch. Odpri so grob, pregledali so ostanke i so grob znovič zaprli. S tem je postopanje na Dunaji zaključeno, spise so poslali papeškoj kuriji v Rim.

Na zahodnom bojišči okoli Reimsa so senegalski čarai vojaki v francoskih postojankaj. Pri Garenne de Gueux je nemška linija na kratek čas nazaj porinjena bila. Kda so nemci linijo znovič pozajeli, nihane ranjene so zmesarjene naišli. Eden topničar kak poizvedovalec je naprej poslani bio, prišo je v edno mesto, kde so senegali skriti bili. Kda bi dolgo ne nazaj prišo, je poslana bila nemška patrola za njim i naišli so ga, kak so čarni njegovo mrtvo telo na falate sekali. Eden angliški vlovleni je pravo: Gnūsi se človeki s takšov zverinov vkūp bojuvati.

Na Ukrajni. Organ avstrijskih Ukrajincov „Dilo“ piše: Nišče ne ve i ne razumi, ka ščejo nemci, nišče neve, ka je njihov politični cilj. V uradih sedijo ljudje, ki so pred ne davnim časom bili najhūjši sovražniki vsega, ka je ukrajinsko. Med ukrajinskov inteligencov i kmečkim prebivalištvom se širi smrtno sovraštvo proti Nemcom.

Mantrca (kolika) pri konjah je nevarna. Dregeče šinjek konji, vūha i noge so mrzla, toploča tela se premenjava. Konj večkrat doli spadne i se šče kotati. Moremo konji dobro naslati. Po tem na delo. Či si mislimo, ka se je konj prehlado, začnemo ga s slamov ribati, dokeč ne začne švicati. Te da ga pokrijemo, v dobrom vremeni ga z stale ženemo, v lagojem

vremeni ga pa po štali vodimo. Či je preveč napnjeni, moremo paziti, da se nam ne da doli mlato ali kobaco, ar se njemi kje znajo čreva strgati ali zasūkati. Konja moremo mirno se pa ta goniti. Ništerni koprov tej v konja levajo, tak vročega, kak ga more konj prestati. Koper samo te pomaga, či je mantrniča od velkoga polaganja. Posebno teda moremo konja sprevajati, či je kolika s vetrom. Či to vse v ništernih vōrah ne pomore, moremo zvati vračitelja, ovak nam zna konj v 5—6 vōrah zginoti. Dober gospodar pozna svojga konja i ne da, ka bi njemi škodilo.

Zglasite se vsmiljena srca! Naš svetli apoštolski kral žele, naj se iz pomenjkanje trpeče Austrije več jezer siromaške dece okrepi na Vogrskom v šestih tjednah. V celoj Austriji pa v Istri i na Primorskem najbolje trpi ljudstvo pomenkanje. Neštete je tū že glad vmoro. I to ubogo ljudstvo je slovensko. Pridimo njemi na pomoč. Pūstimo na poletni čas, na šest tjednov njegovo siromaško deco k svojemi stoli, naj se malo okrepi. Bog zapovedava to vsmiljenost do vsakoga siromaka, do roda, do naroda z edne krvi pa posebno. Premožni kmetje iz Dolenskoga, Ravenskoga, Gorickoga zglasite se do zadnjega toga meseca, koliko jih vzeme k sebi na šest tjednov siromaško slovensko dete. Vredništvo Novin.

Kam z penezi? Ta, kje je dober žoj, intereš. Ne spozabite se z 8. vojnoga posojila! Pa tudi ne spozabite se z slovenskoga gledališča (teatra), šteri de se zidao v Ljubljani. Edna delnina (akcija) košta 100 koron i prinesé več intereša, kak v kasi. To je te prvi hasek. Drugi je pa, ka stem kūpec akcije podpira krščanskoga dūha na dva načina i si slūzi z tem plačo pri Bogi. I to je nad vse. To gledališče je naime v krščanskih rokah, bo pošteene, na podlagi krščanske vere štoječe predstave igralo i tak širilo jakostno življenje. Koga to ne bi vleklo? Nadale dužnost je vsakoga, naj se škrbi za svoj obstanek. To dužnost je Bog vleja v vsako stvarico, v vsako vejico, v vsakoga človeka. Vse naj žive, kaj je Bog stvoril. Naj živejo narodi, Bog žele. Naj žive Vogrin, Nemeč, Rusin. Anglež, vsi, Slovenec tudi. Narod pa samo v vsajem jez ki more živeti. Če slaviček ne ve več djati po slavičkom jeziki, ne je več slaviček. Bogatejši ljudjé kūpate te akcije. Peneze pošljite na té naslov: Odbor slovenskoga gledališča v Ljubljani, Kranjsko.

Pomanjkanje črevljev v Budimpešti. Pri popišuvanju prebivalištvā, da bi se zvedilo, kelko obūteli trbe, se je pokazalo, da je v Budimpešti 40,000 oseb brez črevljev i morejo bosu hoditi. — Naj pridejo na ves, ešče več bosu naidejo.

Vojna podpora. Po vesnicah so pretekli dni mele komišije svoje sedenja, da komi dajo vojno podporo. Pisma so poslana k okrajnomi glavari, on odloči, jeli družina dobi podporo i od šteroga časa ma. Potem notarijuš vsakoj družini na znauje da, je li je njoj odločena vojna podpora ali ne. Či je družina ne dobila podpore ali je pa s odločenov podporov ne zadovoljna, za 15 dni po tistom, kak je na znauje dobila, slobodno apelira. Z rečmi naprej dano apelacijo okrajni glavari (főszolgabiro) v protokol vzeme, apelacija se lahko i pri notarijuši naprej da s rečmi, ki je dužen protokol gori vzeti. Slobodno je komi šteč v vesi, či vidi, da edna ali druga družina je veliko podporo dobila, svoje mnenje pri okrajnom glavari pismeno naprej dati. Vredništvo Novin rade volje stoji na službo naročnikom, či v ednom ali drugom deli vojne podpore kakše dvojnosti majo.

Junaška smrt. Jožef Trplan z Markovec je mro v špitali v Budapešti. Žalūje ga žena. Fer. Sukič — vlovleni — je v Ukrajni mro v grizi. Rojeni na Gornjem Siniki. Joče za njim žena s tremi mlajšimi.

Zabel. Krma. Zabel, šteroga od Železne županije prosijo, tak nameravajo vkūp prinesiti, da navržejo na okraje. Okrajni glavari vkūp pobere tam, kde je. — Od železne županije prosi minister 700 vagonov sena i 1350 slame za nastelo. I to je navrženo na okraje; či vkūp pride, ne bode rekvizicije.

Cena črešenj, mehkih 1 kg 2·50 k., trdečih, vekših 3·60 k. Višnje 1 kg. 2·50 k., ribizli 1 kg. 2·90 k. Tikvi 1 kg. 1·50 k. ogorke 1 kg. 1·50 k. do 3. julija.

Na podporo Marijinoga lista je dala Črnko Ana z Markovec 10 koron.

Vdobljeni šo penezi vojakov: Šebjan Mihal 2 k. Nemeč Fer. 15 k.

Pošta. Gornji Slaveči. Žalostno delo mi pišete. Objaviti ne morem. Zakaj bi v blati rovali, kda po ravnoj poti, na sunci lahko hodimo. Istina je, da da nesrečna bojna dosta nevol raskrila, dostim je vero v Bogi vkraj vzela.